

ВИСНОВОК РЕЦЕНЗЕНТА

на дисертаційну роботу **Павленко Надії Леонідівни** на тему: **«Феномен любові в бутті сучасної людини та можливості її актуалізації: гендерні й екзистенціальні виміри»** поданої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія.

У представлений на рецензування роботі висвітлюється вкрай актуальна тема для сучасної людини, яка завжди була об'єктом не лише наукового, але й художньо-творчого пізнання, зокрема, через особливу специфіку феномену любові, її прямий зв'язок з людською душею. Авторка акцентує на любові як здатності, що відкриває такі обрії дослідження, як можливість її актуалізації від потенціалу, що закладений абсолютно у кожній людині, до реалізації, втілення в житті, що потребує глибоких зусиль і духовної мужності.

В умовах останніх подій в Україні і в світі можна констатувати, що любов як екзистенціал потребує нових досліджень, адже будучи не лише почуттям, а усвідомленою позицією індивіда по відношенню до себе та Іншого, впливає на креативно-інноваційний та моральнісний розвиток людини і суспільства.

Отже, обрана тема наукового дослідження Надії Леонідівни Павленко «Феномен любові в бутті сучасної людини та можливості її актуалізації: гендерні й екзистенціальні виміри» є актуальною і постає однією з ключових проблем нашого сучасника.

Авторка вдало здійснює міждисциплінарний аналіз такого багатогранного феномена, як любов. Справедливо було б відзначити, що у дослідженні досить гармонійно та креативно використовується синтез теоретичного та образно-метафоричного осягнення проявів любові, аналізу її проблемних питань.

У першому розділі дисертації здійснений історико-філософський аналіз підходів до любові, починаючи від міркувань мислителів Античності до її

сучасних концепцій. Визначення і використання методологічних стратегій дозволило отримати наукову новизну достатнього обсягу та якості, що найбільш яскраво було висвітлено у другому розділі. Особливої уваги заслуговує дослідження дисертанткою співвідношення понять “ерос” та “карітас” через призму ключових засад персоналізму та переосмислення ідеї жертвності, її міри і конструктивного значення у любові.

У дослідженні екзистенціальні виміри у контексті відносин чоловіка і жінки розгортаються як можливості поглиблення взаєморозуміння і досягнення справжньої близькості. Цікавою є відповідь авторки на питання, чому сучасна людина схильна ототожнювати любов з окремими її компонентами.

Практична цінність роботи полягає в можливості застосувати результати дослідження на практиці, зокрема, у філософському консультуванні, психологічній та психоаналітичній практиці, у арт-терапевтичних методах, педагогічній діяльності, філософському мистецтві, у політико-дипломатичній сфері тощо, тобто, в тих галузях людської діяльності, де можливий світоглядний діалог.

Можна відзначити високонауковий, логічний і, водночас, літературно оздоблений стиль викладу матеріалу дослідження. Наукові публікації сповна відображають отримані результати дослідження, їх кількість є належною для робіт вказаного рівня.

Хоча дисертаційне дослідження загалом виконане на достатньо високому рівні, дозволю собі висловити декілька побажань щодо дисертації:

1. Передусім, хотілося б побажати дисертантці переглянути і доповнити ключові слова, звернувши увагу на такі стрижневі у дослідженні поняття, як “особистісне зростання”, “гендерне партнерство”, “суб’єктність” тощо.

2. На мою думку, доцільним було б дещо інтегрувати і зменшити завдання дослідження для лаконічності.
3. Дисертантка створила цікавий проєкт метаантропології любові, згідно з яким любов по-різному виявляється в буденному, граничному й метаграничному бутті людини. Відповідно дисертантка розділяє любов і закоханість в життєвому світі чоловіка та жінки, враховуючи їх екзистенціальні і психологічні відмінності. Хотілося б побажати авторці в подальших наукових розвідках прояснити питання закоханості в метаграничному бутті людини.
4. В майбутніх дослідженнях можна було б прояснити концепт любові в контексті питання гендерної рівності і боротьби за цю рівність в сучасному світі.

Зроблені побажання носять рекомендаційний характер і не знижують в цілому високого рівня роботи, більше того, підкреслюють її оригінальність та перспективність.

Дисертація Н.Л. Павленко на тему «Феномен любові в бутті сучасної людини та можливості її актуалізації: гендерні й екзистенціальні виміри», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 «Філософія», є завершеним дослідженням, яке розглядає актуальні проблеми любові в бутті нашого сучасника. Отримані результати дають змогу усвідомити взаємозв'язок любові і розвитку особистості, її світогляду.

Вважаю, що за новизною, актуальністю, обсягом та практичним значенням дисертація відповідає вимогам наказу МОН України No 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого

Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022. В цілому можна сказати, що робота виконана на належному рівні та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат психологічних наук, професор
кафедри соціальної психології
факультету психології
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова,
Заслужений працівник освіти України

